

126003 - Gerçek anne ve babaya olan haklar ve hükümler, evlatlık edinen anne ve babaya da geçerli mi? Benim gerçek anne ve babamı bulmam gerekir mi?

Soru

Gayri Muslim bir aile, bir çocuğu evlat edinirler ancak çocuk büyüdüğünde Müslüman olur. Bu çocuk, kendisine evlatlık edinen ve yetiştiren anne ve babaya iyilik yapması ve onların bakımını üstlenmesi vacip mi? Zira okuduğumuz kaynaklarda insanın annesi ve babası Müslüman olmasa dahi kendisine bir masiyetle emretmedikleri müddetçe onlara itaat etmesi vaciptir. Gerçek anne ve babanın bu hakları, evlatlık edinen anne ve baba için de geçerli midir? Bu durumda olan bir çocuk gerçek annesi ve babası hayatta olduklarını öğrenirse onları bulup iyilikte bulunması vacip mi?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

insanların örfünde “Evlatlık” iki anlama gelir: 1- Çocuğun soyu değiştirilmeden onun terbiyesi ve bakımıyla ilgilenmek. 2- Çocuğun soyu değiştirilerek kendi ailesine katarak onun terbiyesi ve bakımıyla ilgilenmek.

Şüphesiz ikinci anlam İslam’ın başlangıcında caiz idi. Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem, Zeyd bin Harise’yi kendine nisbet etmiş ve onun adı Zeyd bin Muhammed olmuştur. Ayrıca Salim bin Huzeyfe olarak çağırılmıştır. Daha sonra yüce Allah bu şekilde evlat edinmeyi yasaklamış ve her çocuğu babasına nispet edilmesini emretmiştir. Şayet evlat edinen çocuğun babası tanınmıyorsa falan kişinin kardeşi olarak çağırılır. Böylece İnsanlar buna boyun eğerek Zeyd bin Harise ve Salim Mevla Ebi Huzeyfe olarak çağırmaya başladılar.

Yüce Allah şöyle buyurdu: Onları (evlât edindiklerinizi) babalarına nisbet ederek çağırın. Allah yanında en doğrusu budur. Eğer babalarının kim olduğunu bilmiyorsanız, bu takdirde onları din kardeşleriniz ve görüp gözettiğiniz kimseler olarak kabul edin. Yanılarak yaptıklarınızda size vebal yok; fakat kalplerinizin bile bile yöneldiğinde günah vardır. Allah bağışlayandır, esirgeyendir.

(Ahzap/5)

Soy; süt emmek, vesayet, velayet, nafaka, miras, kısas, hırsızlık haddi, iftira, şahitlik vb. gibi bir çok hükümlere tabi olur.

Ancak birinci tarifte fakir veya yetim olan çocuğum sadece bakımıyla ilgilidir. Bir babanın çocuğunu yetiştirdiği gibi fakat çocuğun soyunu değiştirmeden yetiştirmesidir. Bu davranış haram değildir. Bilakis bu en faziletli amellerdendir. Özellikle savaştan dolayı sahipsiz kalmış çocuklar veya trafik kazası vb. durumlardan dolayı tüm ailesini kaybetmiş çocukların bakımını üstlenmek çok önemlidir.

Yukarıda bahsi geçen evlatlığın her iki durumunda da çocuğun bakımını üstlenen aile, gerçek anne ve babanın hükümlerine tabi olmazlar. Zira iyilik, itaat ve ziyaretler nesepten olana anne ve babaya vaciptir.

Evlatlık ile yetim bakımı arasındaki farkla ilgili daha detaylı bilgi için ([5201](#)) nolu sorunun cevabına bakınız.

Yukarıda belirtilen evlatlığın iki tür arasındaki farkla ilgili detaylı bilgi için ([10010](#)) nolu sorunun cevabına bakınız.

Bununla birlikte evlatlık edinen ailenin ziyareti, onların hal ve hatırını sormak, iyilik yapmak haram olduğu anlamına gelmez. Bilakis bu İslam'ın ahlakındandır. Garip insanlarla bile iyilik vacip iken terbiye, emzirmek ve bakım konusunda iyiliği olan kişilere iyilik yapmak daha evladır. Tüm temiz fıtrat sahipleri bilir ki iyiliğin karşılığı ancak iyilik olur. Şüphesiz şariat bunu emredip teşvik etmiştir.

Yüce Allah şöyle buyurdu: " İyiliğin karşılığı iyilikten başka bir şey midir?" Rahman/60

Abdullah bin Ömer radiyallahu anhuma'dan rivayet ettiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: " Allah adına sığınma talep edeni koruyunuz, Allah adına sizden bir şey

isteyene veriniz, sizi davet edene icabet ediniz, kim size bir iyilik yaparsa onu mükâfatlandırınız, şayet karşılık verecek bir şey bulamazsanız kaşılığını vermiş kanaatına varıncaya kadar ona dua ediniz” (Ebu davud 1762, Nesai/2567)

Biz şunu demek istiyoruz: İster Şer’i bakımından olsun ister hukuki veya kişilerin aralarındaki görevler olsun evlatlık edinen kimseler, yaptıkları iyiliklerle gerçek anne ve babanın yerini alamazlar.

Daimi Fetva Kurulu; bu konuda şöyle dediler: İslam’da evlatlığı iptal etmenin amacı; kardeşlik, sevgi, insanlık ve iyiliği iptal etmek değildir. Bilakis İslam iyiliği emreder fakat burada nesil ve soyun korunmasına önem verilmiştir. 20/347

Ayrıca bir kız ile bu kızı evlatlık edinen adam arasındaki ilişki nasıl olacağı konusunda şöyle dediler: Evlatlık, cahiliye döneminde olduğu gibi sizi O adamın kızı kılmaz. Zira evlatlıktan amaç iyiliktir. Amaç küçük çocuğu kendi ayakları üstünde durabilecek aşamaya getirerek bakımını üstlenmektir.

Size iyilik edeni Allah iyiliklerle mükâfaatlandırın. Ancak bu iyilikleri yapan baba hükmünü almaz. Size mahrem olmaz. Yabancıardan örtündüğün gibi ondan örtünmen lazım, baş başa kalmayın. Fakat iyiliğe karşı iyilikte bulunun. Daimi Fetva Kurulu 20/360)

İkincisi: yukarıda yapılan evlatlık hangi manada olursa olsun çocuk, gerçek anne ve babasını bulması elzemdır. Çünkü bunun üzerine şer’i hükümler uygulanır. Gerçek anne ve babanın o çocuktan neden uzaklaştığı bilinmez, belki de buluştuklarında Yakup ve Yusuf Aleyhisselam’a olduğu gibi onların da üzüntüleri giderilecektir.

Gerçek anne ve babayı arayıp bulmak, görmek, onların bakımını üstlenmek fitri bir durum olup bunun caiz olduğuna delil getirilmesi anlamsızdır. Bilakis bu durum vaciptir. Velew ki anne ve baba bu çocuğu bilerek bırakmış olsalar dahi çocuk anne ve babasını bırakmaması gerekir. Bu konuyla ilgili 104768) nolu sorunun cevabını bakınız. Ayrıca anne ve baya iyilik konusu için (22782) ve (13783) nolu soruların cevaplarına bakınız.

En iyisini Allah bilir.